

## Dr. Karsay Ferenc (1931–2010)

Az értelmiségi pálya – az irodalom, az oktatás és a tudományok művelése iránti vonzalma már középiskolás korában, a debreceni református kollégiumban kialakult benne. A családi hagyomány – édesapja vasúti mérnök volt – és az 1950-es évek nyújtotta perspektíva azonban a műszaki pálya felé irányította. 1950-ben felvételt nyert az előző évben, Sopronban indult Földmérőmérnöki Karra, ahonnan katonai behívással került a Budapesti Műszaki Egyetem Hadmérnöki Kar Térképészeti Tagozatára hallgatónak. 1954-ben kapta meg földmérőmérnöki és térképész-hadmérnöki kitüntetéses oklevelét. Pályája a Honvéd Térképészeti Intézetben indult, ahol térképész tisztként, mint terepfelmérő topográfus, majd kartográfiai alosztályvezetőként dolgozott.

Oktatói tevékenysége azzal kezdődött, hogy 1957-ben (26 éves korában) Rédey István professzor meghívta a Hadmérnöki Karon lévő Térképészeti Tanszékre. Innen került át a Hadmérnöki Kar megszűntével az Építőmérnöki Kar Általános Geodézia tanszékére, ahol előbb tanársegéd, majd adjunktus. Itt nyújtotta be doktori disszertációját kozmikus geodéziai témában 1961-ben.

Az 1961–62-es tanévtől Irmédi-Molnár László professzor felkérte az ELTE Térképtudományi Tanszékére meghívott előadónak. Ettől kezdve 1998-ig gyakorlatilag folyamatosan térképészeti matematikát, vetülettant, geodéziát, fotogrammetriát, majd földrajzi helymeghatározást és topográfiát – tehát a térképezéshez szükséges felmérési ismereteket – oktatta a térképész hallgatóknak. Az oktató munka természetesen nemcsak gyakorlati tapasztalatok továbbadását jelentette, hanem a szépszámú külföldi és gyér hazai szakirodalom feldolgozását is, mivel ilyen hazai tankönyvek korábban nem léteztek. 1961–1976 között hét egyetemi és főiskolai jegyzetet adott közre. Közben néhány



éven keresztül oktatott mérnöki geodéziát építőipari, a közlekedési és a földmérési főiskolákon is.

Érdeklődése közben a geodézia és fotogrammetria építőipari felhasználása felé fordult, 1964-től a BME-ről főállásban az akkori építésügyi minisztérium egyik tervező vállalatához, a Földmérő és Talajvizsgáló Vállalatához ment, ahol idővel különböző vezető munkaköröket töltött be. 1972-től mint iroda (főosztály) vezető, majd szakági főmérnökként több nagy, országos jelentőségű építkezésen (Tiszai Vegyi Kombinát, Bélapátfalvi Cementgyár, Ózdi Kohászati Üzemek, Százhalombattai Erőmű, budapesti metró és Duna-hidak

stb.) végzett geodéziai vonatkozású szervező és irányító munkát főleg itthon, de külföldön is. Ez irányú munkásságát tükrözi a társszerzőkkel megírt négy könyve (*Korszerű építési módok mérés-technikája 1978.*, *A mérés-technika, és a könnyűszerkezetes építés kapcsolata 1981.*, *A csoportos földemelés és a zsaluelemes-süllyesztéses építés geodéziai, mérés-technikai munkálatai 1981.*, *Lazernűje geodezicseszkije priborü v sztroityelsztve. Moszkva 1988.*) és két szakközépiskolai tankönyv (*Földmérési technológiák 1982.* és *Földméréstan és kitűzés 1982.*). 1992-ben ment nyugdíjba, de az ELTE Térképtudományi Tanszékén még ezután is hosszú éveken át oktatott. Szakmai munkájáért 2002-ben megkapta az egyetem Pro Universitate kitüntetését.

Az általa művelt tárgykörök szélességét mutatja a publikációs jegyzékében szereplő több mint 140 munka, amelyek zöme mérnöki és kozmikus geodéziai kérdésekkel foglalkozik. Számos cikke jelent meg a kiegyenlítő számítások témaköréből, ahol az akkori legkorszerűbb matematikai módszereket alkalmazta. Kidolgozta a Baranyi-féle vetületek vetületi egyenleteit.

*A Magyar Földmérés és Térképészet története* című több kötetes szakmatörténeti mű

egyik szerzője volt. 1995-ben Irmédi-Molnár László, tanszékünk alapítója születése 100. éves évfordulójára készült emlékkiadvány szerzője volt. Szerkesztője volt a *Magyar Geodéziai és Kartográfiai Irodalom* bibliográfiának. Szakmatörténeti témájú könyvet írt, *Térképészeti műszerek története Európában 1789-ig* és *„A nemzetközi geodézia és kartográfia jeleseinak lexikona”* címmel. (I-II. kötet), melyek CD lemezen jelentek meg (2002, 2004). Írt a 18–19. századforduló magyar vízépítési munkálatainak műszertani vonatkozásairól (2002), s átfogó áttekintést adott a szakterületről *„A geodézia és kartográfia Magyarországon a XX. században”* címmel (1999). 2000-től napjainkig több szakmatörténeti munkájának CD-ROM változatát is elkészítette.

Egész pályafutása során aktívan tevékenykedett a Magyar Földmérési, Térképészeti és Távérzékelési Társaságban. 1976–1985 között a Mérnökgeodéziai Szakosztály titkára volt, 1986–1990 között betöltötte a társaság főtitkára tisztségét. 1984-ben kapta meg a Lázár Deák Emlékérmét, majd 1999-ben a társaság örökös tagjává választotta. 1999-től 2007-ig vezette a Szakmatörténeti Szakosztályt. A Magyar Térképbarátok Társulata elnökségének tiszteletbeli tagja volt.

2010. október 2-án hunyt el. Emlékét megőrizzük!

*Dr. Zentai László*  
*tanszékvezető egyetemi tanár*  
*ELTE Térképtudományi*  
*és Geoinformatikai Tanszék*

## **Tisztelt gyászoló Család és Rokonok, búcsúzó Barátok és Kollégák!**

Térképész és földmérő szakmánk létét a XX. században alaposan meghatározó korosztály egyik jeles képviselőjétől, dr. Karsay Ferenctől búcsúzunk ravatalánál. Itt rovom most le kegyeletemet a Magyar Földmérési, Térképészeti és Távérzékelési Társaság nevében, közvetítve a Társaság minden tagjának gyászoló részvétét.

Dr. Karsay Ferenc egyetemi tanulmányait Sopronban kezdte 1950-ben, majd a Budapesti Műszaki Egyetem Hadmérnöki Karának Térképészeti Fakultásán fejezte be 1954-ben, kitüntetéssel. Az itt, vele együtt tanulókkal és végzősökkal alkották ők azt a földmérő és térképész generációt, amely alapvetően meghatározta szakterületünk sorsát 1956-tól a század végéig.

Első gyakorlati ismereteit a Magyar Néphadsereg Térképészeti Intézetében szerezte. Három év után Rédey István professzor meghívása alapján 1957-től 64-ig a BME-en tanársegédi, illetve adjunktusi állást töltött be. Munkáját ezután a Földmérő és Talajvizsgáló Vállalatnál folytatta. 1972-től mint irodavezető, majd mint szakági főmérnök jelentős ipari létesítmények megvalósításának szakirányú munkálatait irányította, eredményesen. Ezekről sok cikke, több könyve és tankönyve jelent meg, társszerzőkkel. Karsay Ferenc eredményes volt a szakmai szabályzatok készítésében is.

Az oktatási tevékenység teljes élet útjára jellemző. A BME-én folytatott oktatás mellett – Imrédi-Molnár László felkérése alapján – 1961-től az ELTE Térképtudományi Tanszékén oktatott többféle tantárgyat térképész hallgatóknak, még az 1992-es nyugdíjba vonulásán is túl, egészen 1998-ig. Oktatott a Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskolán és az Ybl Miklós Építőipari Főiskolán is. Több mint fél tucat egyetemi, főiskolai jegyzete őrzi emlékét. Középközlésnek is írt jegyzeteket.

Doktori fokozatát 1962-ben szerezte *„A mesterséges holdak helymeghatározása”* című disszertációjának megvédésével. Ez az akkor rendkívül korszerű témaválasztás is dr. Karsay Ferenc innovatív, kutatói, fejlesztői és tudományos hozzáállását mutatja. Eredményességéről az itthon és külföldön megjelent cikkeinek tucatjai tanúskodnak a mérnökgeodézia, a kozmikus geodézia, a vetülettan és a korszerű szemléletű kiegyenlítés-elmélet kérdéseiben.

Munkásságához és publikálásához kapcsolódó egyik emlékem az, hogy Karsay Ferenc a 70-es években Halmos Ferencsel és Kádár Istvánnal közösen végzett kutatásairól nagyon sok publikációban számoltak be magyarul, angolul, németül, vagy oroszul. Témáik és eredményeik aktuálisak és népszerűek voltak, a „Halmos-Kádár-Karsay trió”

cikkei szakmai köreinkben itthon és külföldön híressé váltak, azok megjelenését előre vártuk.

1981-től egy perióduson át tagja volt az MTA Geodéziai Tudományos Bizottságának és két perióduson át a szakigazgatás OFTH Geodéziai és Kartográfiai bizottsága mérnökgeodéziai szakbizottságának.

Nevéhez fűződik és szakmai társadalmi elkötelezettségét mutatja a geodézia és kartográfia szakmatörténetének szép feldolgozása. Kiemelkedő teljesítménye volt a magyar geodéziai és kartográfiai irodalom bibliográfiai feldolgozása: az első két kötet szerkesztésében részt vett, a III., IV. és V. kötetet már maga szerkesztette a Földmérési és Távérzékelési Intézet támogatásával, a két utóbbit digitális formában CD lemezen. Ezeket a munkákat a Magyar Földmérési, Térképészeti és Távérzékelési Társaság – együttműködve a Geodézia és Kartográfia szaklappal – tagjai számára terjesztette. Maradandó szakmatörténeti, rendszerező alkotás!

Dr. Karsay Ferenc jelentős szerepet játszott civil Társaságunk életében. Alapító tagja volt 1956-ban a jogelőd Egyesületnek, 1976–85 között a Társaság Mérnökgeodéziai szakosztályának titkára, 1980-tól elnökségi tagja, majd pedig 1986–90 között főtitkára volt és 1999-től 2007-ig a Szakmatörténeti Szakosztályt vezette. Társaságunk örökös tagjává választotta Öt 1999-ben.

A végtségesség megadásakor dicsérik Öt kitüntetései, amelyeket eredményeiért és szakmája szolgálatáért kapott! Szakmai tevékenysége elismeréseként 1970-ben Térképészet Kiváló Dolgozója, 1979-ben MÉM Kiváló munkáért és ugyancsak 1979-ben ÉVM Kiváló Munkáért miniszteri kitüntetésben részesült. 1982-ben elnyerte a Magyar Építőipar című szaklap Emlékplakettjét. MTESZ díjas. Civil Társaságunk 1984-ben Lázár deák Emlékéremmel kitüntette a Társaságot felemelő munkásságáért. 2002-ben megkapta az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Pro Universitate díjat.

Örökre eltávozott közülünk a mindig munkálkodó, nagy tudású, szorgalmas oktatási, szakmáért nagy társadalmi tevékenysége és szakirodalmi munkássága tekintetében is nagytiszteletű, szakmai köreinken túl is országosan ismert és – tudom – mindnyájunk által szeretett dr. Karsay Ferenc kollégánk. Szakmai

társadalmunk sokat kapott tőle, amiért halálában is újabb köszönet illeti meg Öt.

Most búcsúzom tőled, kedves Feri. Nyugodj békében!

*Dr. Mihály Szabolcs,  
az MFTTT elnöke*

## **Tisztelt Család, kedves tisztelgő Kollégák, búcsúzó Barátok!**

A ravatalánál emlékezünk a becsült kollégára, a tisztelt tanárra, a jó barátra, akinek egész lénye a tiszta lelkű szolgálat volt.

Szent Pál szavait idézve: „A lélek adományait ki-ki azért kapja, hogy használjon vele.” Elhunyt kollégánkat a gondviselő ellátta a lélek adományaival és megadta Neki a lehetőséget, hogy használjon... Használjon szűkebb és tágabb környezetének: családjának, munkahelyének, a Társaságnak, az egyetemnek – használjon szakmájának-hivatásának, hasznos legyen a nagy közösségnek, a magyar életnek.

Az értelmiségi pálya vonzása, az oktatás és a tudomány művelése iránti elköteleződés már diák korában, a debreceni református kollégiumban kialakult benne. A családi példa – édesapja vasúti mérnök volt – és az '50-es évek szigorú valósága az irodalmi érdeklődésű fiatalembert a műszaki pálya felé irányította.

Érettségi után, 1950-ben, Soproni Egyetemre nyert felvételt, az egy évvel korábban alapított földmérnöki karon kezdte meg tanulmányait. Innen került katonai behívással a Budapesti Műszaki Egyetem Hadmérnöki Karának térképész tagozatára, ahol 1954-ben kitüntetéses földmérőmérnöki és térképész-hadmérnöki oklevéllel zárta tanulmányait.

Térképész pályája a Honvéd Térképészeti Intézetben indult. Innen hívta meg 1957-ben az akkor huszonhat éves szakembert Rédey István professzor, egykori tanára a Hadmérnöki Karra oktatónak. A Hadmérnöki Kar nem volt hosszú életű, megszűntével az Építőmérnöki Kar Általános Geodézia tanszékére került előbb tanársegédi, majd adjunktusi beosztásban. A tudomány iránti érdeklődését, az új iránti fogékonyságát bizonyítja az 1961-ben kozmikus geodézia témában benyújtott doktori disszertációja.

Másik hadmérnök kari professzora, az időközben az Eötvös Loránd Tudományegyetemen egyetemi katedrát alapító Irmédi-Molnár László az 1961/62-es tanévtől vendégtanárnak hívta meg egykori kedvenc tanítványát.

Ettől az időtől kezdve harminchét éven át folyamatosan, egészen 1998-ig, geodéziát, fotogrammetriát, vetülettant és térképészeti matematikát, majd földrajzi helymeghatározást és topográfiát tanított a térképész hallgatóknak.

Én magam Tanár úr legelső ELTE-s hallgatói között voltam, és tanszékünk búcsúzó munkatársainak mindegyike az évek során a tanítványa volt. Minden tanítványa tőle tanult szakmát, hivatástudatot, emberséget.

Az egyetemi oktatás nála nemcsak gyakorlati tapasztalatainak továbbadását jelentette, hanem a tankönyvírást is. A hozzáférhető hatalmas külföldi szakirodalom feldolgozását, és a jóval gyéribb hazai ismeretanyag tananyagba építését. Tizenöt év alatt, 1961–1976 között hét egyetemi és főiskolai jegyzetet írt, – mert néhány éven át oktatott mérnöki geodéziát építőipari, közlekedési és földmérési főiskolákon is.

Szakmai érdeklődése a '60-as évek derekán a geodézia és a fotogrammetria alkalmazott felhasználása felé fordult. Munkahelyet váltott, a Budapesti Műszaki Egyetemről egy tervező vállalathoz ment. A Földmérő és Talajvizsgáló Vállalatnál töltött be irodavezetői, majd szakági főmérnöki állást. Olyan országos jelentőségű építkezéseken irányította a geodéziai munkákat, mint a Tiszai Vegyi Kombinát, a Bélapátfalvi Cementgyár, az Ózdi Kohászati Üzemek, a Százhalombattai Erőmű, a budapesti metró és Duna-hidak. Ez irányú munkásságának tapasztalatait társszerzőivel négy szakkönyvben publikálta.

1992-ben ment nyugdíjba, de oktatói tevékenysége a térképész óraadásban ezután is megmaradt. Utoljára az 1997/1998-as tanévben hirdetett kollégiumot... Ezt követően már csak szakmai konzultációkban, szakkikkek és tanulmányok lektorálásában, hallgatói diploma bírálatokban vett részt, de ezeket magas szinten és segítőkészen a haláláig ellátta.

Évtizedeken keresztül segítette a térképész-képzést, a vizsgákon szigorú mérnöki igényességgel kérdezett, de megértő emberséggel bocsátotta útjára a jövő szakembereit.

Csaknem négy évtizedes vendégtanári egyetemi oktatói tevékenységéért az Eötvös Loránd Tudományegyetem legrangosabb kitüntetését, a Pro Universitate díjat kapta.

Érdeklődését és felkészültségét nemcsak könyvei és jegyzetei bizonyítják, hanem az a csaknem másfélszáz publikáció, amelyeket a mérnök-geodézia, a kozmikus geodézia, a vetülettan és a kiegyenlítő számítások témakörökben írt.

Az utolsó tíz évben olyan szakmatörténeti műveket állított össze és adott ki CD-n, mint a „Térképészeti műszerek története Európában 1789-ig”, és a két kötetes „A nemzetközi geodézia és kartográfiai jelesek lexikona”. Írt a 18–19. századforduló magyar vízépítési munkálatainak műszertani vonatkozásairól és könyvrészletet publikált „A geodézia és kartográfia Magyarországon a 20. században”.

Egyetemista korától tagja volt a mai „Magyar Földmérési, Térképészeti és Távérzékelési Társaság” elődjének, volt szakosztály titkár, vezetett szakosztályt, és volt a Társaság főtíkára. A szakma mindig számíthatott rá. Jó szívvel gondozta és képviselte a magyar térképész társadalom ügyét, óvta a szakma történeti hagyományait és értékeit.

1984-ben a térképészet legmagasabb elismerését, a Lázár deák emlékérmét kapta, majd 1999-ben a társaság örökös tagjává választotta.

Karsay Ferenc mérnök úr teljes és gazdag életet élt.

Férfiszívében megfért családja, hivatása és tudománya – és őt ismerve nem nagy szó –, környezetére kisugárzó szerető gondoskodás. A feketítést, bántást, a másik lekicsinylését is természetes jognak tekintő világban a tiszta szó, a más véleményen lévők iránt is megnyilvánuló tisztelet képviselője volt. A kötelességtudáson és hitelességen túl volt benne valami, ami nem igazán jellemzője a közéletnek; a Tanár úr jó ember volt, sugározta az érdeklődést, a megértő emberszeretetet.

Ravatalánál arra a kollégára és tanárra emlékezünk, aki hűséggel szolgálta hivatását, a közösséget, az embert...

Karsay Ferenc okleveles földmérőmérnök, kedves atyai barátunk emlékét és hagyatékát tisztelettel őrizzük!

*Dr. Klinghammer István*